

OBRAĆANJE PREDSEDNIKA REPUBLIKE
TOMISLAVA NIKOLIĆA
U UJEDINJENIM NACIJAMA

(Njujork, 29. maj 2012. godine)

Gospodine predsedniče,

Vaše predsedavanje 67. Generalnom skupštinom Ujedinjenih nacija predstavlja veliku čast za Srbiju. Čestitajući vam na izboru izražavam uverenje da ćete tu odgovornu funkciju obavljati uz apsolutnu posvećenost poštovanju vrednosti i principa Povelje Ujedinjenih nacija. Siguran sam da ćete opravdati poverenje svih članica koje su podržale vaš izbor.

Ekselencije, dame i gospodo,

Republika Srbija naročitu važnost pridaje jačanju saradnje u okviru Ujedinjenih nacija. Povelja Ujedinjenih nacija koja nas ujedinjuje, vrednosti i principi koji iz nje izvire i međunarodni sistem koji je na njoj zasnovan, predstavljaju jedinu osnovu za razvoj međunarodnih odnosa, unapređenje ljudskih prava i očuvanje mira i bezbednosti. Ovi ciljevi ne zastarevaju, ostaju uvek aktuelni, i samim tim zahtevaju od nas da budemo odlučni u nameri da ujediniamo svoje snage i napore kako bismo obezbedili svetliju i sigurniju budućnost za čitavo čovečanstvo.

Svet u kome živimo i promene koje iz dana u dan donosi razvoj u mnogim oblastima, nameću potrebu da se zajedno prilagođavamo i da se suočavamo sa brojnim izazovima čijem rešavanju niko od nas pojedinačno nije dorastao. Zato moramo u svakom trenutku da budemo svesni odgovornosti koju nosimo predstavljajući države, kao i posledica koje naše odluke sobom nose.

Izazove sa kojima se svet suočava dodatno je otežala globalna kriza, koja ima tendenciju da se nastavi i da ostavi trajnije posledice nego što smo očekivali. Danas je saradnja i razumevanje svih potrebna kao nikada ranije, kako bi se problemi prevazišli i ostvarili milenijumski ciljevi.

Mi nemamo izbora, moramo da se uhvatimo u koštac sa problemom i okončamo period recesije, koji može da se meri sa krizom tridesetih godina prošlog veka, i da se nadamo da neće potrajati duže od nje. Kriza, od bankarske do platno-bilansne, hipotekarne i dužničke, pogađa sve zemlje bez razlike, ali najveći teret podnose oni najranjiviji - siromašne zemlje i zemlje u procesu tranzicije, zemlje koje je nisu ni stvorile. Suočeni smo sa ozbiljnim iskušenjem

za međunarodne procese integracije i za dalje definisanje nacionalnih i nadnacionalnih politika. Problem nije nerešiv, rešenje je u većoj odgovornosti, usaglašenosti međunarodnih aktivnosti, kao i odgovorajućem odnosu između delovanja država i njihovih nacionalnih interesa.

Rastuće siromaštvo u mnogim zemljama, kao povećanje jaza između bogatih i siromašnih, sve više zabrinjava i postaje neželjeno i nedopustivo obeležje velikog naučno-tehnološkog napretka savremenog sveta.

Smanjenje siromaštva je jedan od milenijumskih ciljeva. U tom smislu, želim da naglasim važnost podrške i solidarnosti sa nerazvijenim zemljama i zemljama u razvoju. Potrebna nam je solidarnost, imajte u vidu činjenicu da siromaštvo i glad danas nisu odlika samo nerazvijenih zemalja, s obzirom na to da je globalna ekonomska kriza, koja ne jenjava, podsetila na problem siromaštva, nedostatka hrane i vode i u nekim razvijenim, donedavno dobrostojećim zemljama.

Ove pojave predstavljaju i realan izvor ozbiljnih bezbednosnih rizika, zato koristim ovu priliku da uputim poziv bogatim i moćnim zemljama, koje imaju posebnu korist od globalizacije, da usmere deo svog bogatstva u svrhu ekonomskog i društvenog napretka nerazvijenih zemalja. Pravednija raspodela bogatstva, solidarnost i podrška nerazvijenim zemljama i zemljama u razvoju, trebalo bi da budu zajednički dogovoreni i rešavani sistemski planirano i organizovano.

Dogovor o tome treba da bude postignut u okviru organizacije Ujedinjenih nacija. Na taj način će principi utemeljeni u Povelji Ujedinjenih nacija naći primenu u stvarnom životu.

Ekonomija zasnovana na obnovljivim izvorima energije, energetske efikasnosti, odgovornom korišćenju resursa, društveno odgovornom poslovanju, može značajno da doprinese smanjenju siromaštva i gladi u svetu.

Naglašavam političku privrženost ideji održivog razvoja i pozdravljam inicijativu generalnog sekretara Ujedinjenih nacija o „obnovljivim izvorima energije za sve“. Nadam se da će i to, kao i ostala poglavlja usvojene deklaracije „Rio + 20“ biti teme kojima će se 67. Skupština Ujedinjenih nacija posebno posvetiti. Smatram da je obaveza svih nas da planetu Zemlju čuvamo na način kako ona to zaslužuje. Ideja o boljem svetu je ideja o planeti koju ćemo očuvati za buduće generacije. Mi u Srbiji živimo od zemlje i shvatamo da je treba tretirati kao živi organizam, i možemo se nadati dobrom samo ukoliko budemo svakodnevno vodili računa o njoj.

Srbija će u okviru svojih mogućnosti dati doprinos istraživanjima o održivim izvorima energije, i posebno posvetiti pažnju obrazovanju mladih naraštaja o načinima ostvarivanja sklada između očuvanja planete, razvoja i profita.

Klimatske promene su jedan od problema sa kojima se danas susrećemo, a kojih ranije nismo bili dovoljno svesni. One su, po mišljenju mnogih, direktna posledica neodgovornog ponašanja čoveka prema prirodi i svom neposrednom okruženju. Želim da naglasim principijelan stav da je zajednička obaveza svih nas da se protiv negativnih klimatskih promena izborimo kroz

saradnju, neumorna istraživanja, razmenu znanja i iskustava, kao i kroz definisanje i striktno sprovođenje mera prilagođavanja na nove klimatske uslove. Opstanak i napredak čovečanstva večiti su ideali svake ljudske zajednice, a održivi razvoj je neophodan preduslov za dostizanje tog ideala.

Veliku pretnju zdravlju ljudi predstavljaju siromaštvo, glad i ograničen pristup pijaćoj vodi. Zdravom čoveku je dostižan svaki cilj i on može da ima mnogo problema, a bolestan ima samo jedan, da bude zdrav. Zato želim posebno da naglasim važnost kvalitetne zdravstvene zaštite dece i majki, kao i značaj kontinuirane borbe protiv svih prenosivih i neprenosivih bolesti.

Kada govorimo o napretku čovečanstva svakako ne smemo zaboraviti ni značaj obrazovanja. Ulaganje u obrazovanje predstavlja najbolji način ulaganja u razvoj. U vremenu koje dolazi, pristup znanju i obrazovanju ne sme da bude privilegija odabranih, već standard dostupan svima. Tek kada računar i knjiga u rukama mladih ljudi zamene pušku, počće da se ispisuju srećnije stranice ljudske istorije.

Moja zemlja već više decenija ne štedi napore da, u okviru svojih mogućnosti, doprinese multinacionalnim operacijama sa mandatom Ujedinjenih nacija. Hiljade srpskih vojnika bilo je raspoređeno u misijama na svim kontinentima. I danas, na novim unutrašnje-pravnim osnovama i u skladu sa modernim strategijama odbrane i nacionalne bezbednosti – od Demokratske Republike Kongo, Liberije i Obale Slonovače, preko Libana i Kipra, do Haitija – pripadnici Vojske Srbije i srpske policije deo su međunarodnih napora za dostizanje mira. Naše aktivno učešće u narednom periodu biće još brojnije i primetnije.

Uprkos velikim naporima koji gotovo sve zemlje ulažu, terorizam i dalje stoji kao pretnja međunarodnoj stabilnosti. Tu pojavu ne karakterišu više samo sporadični napadi, danas su oni opasnost po suštinske vrednosti Ujedinjenih nacija, pretnja međunarodnom miru, bezbednosti i vladavini prava. Terorizam predstavlja atak na osnovna ljudska prava, uključujući pravo na život, kao i individualna građanska, politička, ekonomska, socijalna i kulturna prava. Osim toga, on podriva razvoj zemalja u svakom smislu. Činjenica je da su sve zemlje sveta ranjive na različite pojavne oblike terorizma i zato samo zajedničkim snagama možemo da se borimo protiv tog zla.

Srbija je prilagodila svoje propise međunarodnim aktima koji regulišu oblast bezbednosti, a kroz regionalnu saradnju nastojimo da doprinesemo globalnim i regionalnim naporima da se terorizmu stane na put. U tom smislu je od suštinskog značaja postizanje napretka u cilju usvajanja sveobuhvatne konvencije o međunarodnom terorizmu.

Istovremeno, Srbija preduzima različite aktivnosti na suzbijanju organizovanog kriminala, koji je često u sprezi sa terorizmom, kao i borbu protiv trgovine drogom, ljudima i krijumčarenja oružja.

Podsticanje dijaloga između različitih kultura i religija dobija sve veći značaj u savremenom svetu. Republika Srbija je zemlja verujućih ljudi, koji Boga traže u hrišćanskim crkvama i katedralama, džamijama, sinagogama. Sa ponosom mogu da istaknem da je moja zemlja mesto gde se prepliću

uticaji različitih kultura i religija, gde se u duhovnom i materijalnom nasleđu kombinuju tradicije i elementi potpuno različitih verskih i etničkih pripadnosti, čije mešanje traje i dalje, i čije bogatstvo ostavljamo budućim generacijama.

Niko ne sme da ispašta ili da bude ponižavan zato što pripada svojoj religiji, njegova verska osećanja su uzvišena i zaštićena kao osnovna ljudska prava. Nijedan život ne sme da bude izgubljen u obračunima motivisanim verskim neslaganjem. Neodgovorni pojedinci izvrgavaju ruglu svetinje u koje ljudi veruju, ali neki, koji se oseće povređenim, reaguju neprimereno. Zato snažno osuđujemo napade na nedužne ljude koji treba da budu posebno zaštićeni. U ime srpskog naroda izjavljujem saučešće SAD povodom ubistva ambasadora Amerike u Libiji.

Srbija ima aktivnu ulogu u regionalnim organizacijama među kojima je Organizacija za crnomorsku ekonomsku saradnju. Mehanizam regionalne saradnje je baziran na razumevanju i međusobnom uvažavanju, i to je jedan od osnovnih principa za ostvarenje zajedničkih ciljeva. Srbija je uspešno predsedavala regionalnim inicijativama: Organizacijom za crnomorsku ekonomsku saradnju, Centralnoevropskom inicijativom, Regionalnom inicijativom za migracije, azil i izbegla lica, Procesom saradnje u Jugoistočnoj Evropi i Jadransko-jonskom inicijativom.

Srbija iskreno želi da postane ravnopravna članica Evropske unije i strpljivo gradi odnos poverenja i mira u regionu koji je opterećen teškom istorijom. Srbija želi da ide napred u bolju i prosperitetniju budućnost, ravnopravno sa svim narodima sveta. Do sada smo učinili dosta toga na sprovođenju reformi, borbi protiv kriminala i korupcije, usaglašavanju Zakona sa propisima Evropske unije. Srbija je u tom smislu učinila čak i više od zemalja koje su već članice Evropske unije. Nažalost, uprkos snažnom zalaganju za striktno poštovanje međunarodnog prava i svih temeljnih dokumenata na kojima počiva rad Ujedinjenih nacija, Republika Srbija se danas suočava sa kršenjem osnovnih principa Povelje Ujedinjenih nacija i to na delu svoje teritorije. Naime, 17. februara 2008. godine organi samoproglašene Republike Kosovo jednostrano su proglasili nezavisnost na teritoriji južne pokrajine Republike Srbije. Nisam prorok ali moram da konstatujem da jednostrano proglašena nezavisnost Kosova predstavlja opasan presedan i dugoročnu pretnju po stabilnost u regionu Zapadnog Balkana i šire.

Ovim jednostranim aktom povređeni su i osnovni principi Helsinškog završnog akta, kao i Rezolucija Saveta bezbednosti 1244 iz 1999. godine. Hoću da naglasim da se većina država članica Ujedinjenih nacija uzdržala od priznanja jednostrano proglašene nezavisnosti Kosova, ostajući na taj način dosledna poštovanju suvereniteta i teritorijalnog integriteta Republike Srbije, obavezi koja proizilazi iz Povelje.

Iskoristio bih ovu priliku da izrazim zahvalnost tim zemljama za iskazanu podršku i solidarnost, kao i očekivanje da, uprkos svim pritiscima, u cilju očuvanja mira i stabilnosti, neće priznati nijedno rešenje koje nije rezultat pregovora i jasno utvrđenog dogovora srpske i albanske strane.

Srbija je miroljubiva zemlja, otvorena prema istoku, zapadu, severu i jugu, i ima prijatelje širom sveta. Srbija je spremna da razgovara sa svima o svim otvorenim pitanjima, i učiniće maksimalne napore da svi građani žive dobro. Ovde uključujem i Kosovo i Metohiju.

Kosovo i Metohija je prema našem Ustavu sastavni deo Srbije, a teritorijalni integritet i suverenitet članica Ujedinjenih nacija čine temelj ključnih međunarodnih dokumenata. Srbija je suverena i nezavisna država, članica Ujedinjenih nacija sa definisanim i međunarodno priznatim granicama i delom teritorije koji je na upravljanje prepustila svojoj porodici, Ujedinjenim nacijama.

Srbija je kao članica Ujedinjenih nacija žrtva primene dvostrukih standarda. Princip poštovanja teritorijalnog integriteta podrazumeva sprečavanje promovisanja secesije i sprečavanje zalaganja za promenu granica u drugim međunarodno priznatim državama. Za zemlju koju predstavljam – mir i poštovanje međunarodnog prava preči su od svih drugih interesa i ciljeva a političko, baš kao i oružano nasilje nisu, niti će ikada biti, prihvatljivo sredstvo za ostvarivanje interesa u međunarodnim odnosima. Naša borba protiv jednostrano proglašene nezavisnosti Kosova i Metohije je istovremeno i borba za očuvanje principa poštovanja teritorijalnog integriteta. Borba za teritorijalni integritet Srbije danas je borba za mir u svim zemljama sveta i vladavinu prava u međunarodnim odnosima.

Srbija je ponosna zbog odličnih i sadržajnih odnosa sa velikim brojem država u svetu, ponosna na svoju istoriju. Pojedini pripadnici našeg naroda su, a ne postoje narodi bez takvih, činili greške, neki i zločine. Svoje građane, za koje je postojala sumnja da su se ogrešili o međunarodno pravo, prepustili smo međunarodnoj pravdi. Zato s pravom očekujemo pravdu za zemlju i narod koji su bili na strani pravde i prava u oba svetska rata. Platili smo strahovitu cenu borbe protiv fašističkih i totalitarnih ideologija, gubitkom gotovo polovine stanovništva, a borili smo se rame uz rame sa našim saveznicima sa kojima smo potom utemeljili ovu organizaciju. Svaka zajednica se zasniva na pravdi, a ona podrazumeva pomirenje i poverenje. Da li je moguće da se tako naruše pravila međunarodnog prava, ali i pravde, da se u slučaju Srba i Srbije može osnovano govoriti o diskriminaciji?

Američki predsednik Dvajt Ajzenhauer je u svom govoru od 31. oktobra 1956. godine istakao (citiram): „Ne može biti mira bez zakona, a zakona ne može biti ako jedno pravilo međunarodnog ponašanja primenjujemo na one što nam se suprotstavljaju, a drugo na naše prijatelje.”

Da li se u pregovorima jednoj strani može dati sve, teritorija, čak i deo sopstvenog naroda, a zauzvrat ne dobiti ništa osim daljih pritisaka i uslovljavanja? Sve češće nas neki jaki i moćni suočavaju sa teškim izborom da odustanemo od Kosova i Metohije ili od članstva u Evropskoj uniji. Da li je to uopšte mogućnost izbora? Zar da našim građanima kažem da će živeti bolje ako se odreknu sebe? Da li je Srbija to tražila od bilo koga? Ne želim da iko od vas u sali bude suočen sa takvom odlukom.

Ekselencije,

Dame i gospodo,

Problem Kosova i Metohije može da bude rešen i biće rešen na miran način. Srbija se obavezala i ispuniće sve obaveze koje je kao država preuzela dogovorima postignutim do sada, mada ih ocenjujem kao ispunjavanje spiska želja albanske strane i popuštanje našeg tadašnjeg rukovodstva pod teškim pritiscima.

Srbija želi trajno, održivo i prihvatljivo rešenje za sve probleme, želi da ide napred u susret evropskoj budućnosti i u potpunosti je privržena procesu čiji rezultat bi trebalo da bude trajni mir između Srba i Albanaca. Republika Srbija i ja, kao njen demokratski izabrani predsednik, spremni smo da konstruktivno učestvujemo u pregovaračkom procesu zato što Srbija bez Kosova i Metohije ne može napred, a građani Kosova i Metohije ne mogu napred bez Srbije. Mi imamo snažnu želju da se razgovori nastave u dobroj volji i dobroj nameri, imajući u vidu, pored ostalog, i činjenicu da je važno održati dinamiku evrointegracija Srbije i Zapadnog Balkana kako bi se dugoročno obezbedili napredak i stabilnost čitavog regiona. Zato izjavljujem:

Srbija nudi konkretan predlog:

Direktne pregovore na najvišem političkom nivou.

Dogovor se može postići samo na bazi konsenzusa, bez jednostranih odluka i akcija. Istovremeno, dozvolite mi da budem jasan: Srbija nije spremna, ne može i nikada, ni pod kojim uslovima, neće da prizna, ni eksplicitno, ni implicitno, jednostrano proglašenu nezavisnost svoje južne pokrajine Kosova i Metohije. U nastavak pregovora Srbija će ući potpuno spremna da pomogne da svi građani Kosova i Metohije žive bolje, u demokratskim i bezbednim uslovima, ali neće da pregovara o sprovođenju nezavisnosti takozvane države Kosovo. Tome je došao kraj, mada stalno slušamo da o statusu Kosova nema pregovora i da se mi o tome ništa ne pitamo.

Šta to onda može da bude predmet pregovora i ko je uopšte merodavan da to odredi?

Koristim ovu priliku da najoštrije osudim i pokušaj tzv. Republike Kosovo da prisvoji materijalnu zaostavštinu srpske srednjovekovne države, duhovnu zaostavštinu srpskog naroda i vlasništvo Srpske pravoslavne crkve na teritoriji južne srpske pokrajine Kosovo i Metohija. Pokušaj prevođenja četiri manastira SPC u kulturnu baštinu tzv. „Kosova“ mogu da vidim samo kao pokušaj grubog falsifikovanja istorije, istorijskog revizionizma i zatiranja traga o postojanju srpskog naroda na Kosovu i Metohiji. Posebno me čini zabrinutim to što se u XXI veku ovakav pokušaj falsifikovanja istorije i otimanja kulturne baštine jednog naroda dešava na očigled čitave međunarodne zajednice. Ovo može da predstavlja veoma opasan presedan koji bi u budućnosti dao za pravo svakoj secesionističkoj grupi da nakon proterivanja 220.000 lica, pripadnika različitih etničkih grupa, i nelegalnog otepljivanja teritorije, preuzme i istoriju proteranog naroda.

Srbija traži istragu povodom navoda sadržanih u izveštaju Dika Martija, izvestioca Parlamentarne skupštine Saveta Evrope. Nekima ostaje na savesti činjenica da su protekle dve godine od objavljivanja izveštaja u kome su detaljno opisani slučajevi vađenja i trgovine ljudskim organima, pre, tokom i nakon dešavanja 1999. godine. Zahtevamo samo istinu. Da se otkrije sudbina stotina nestalih Srba sa Kosova i Metohije, za koje se opravdano pretpostavlja da su bili žrtve nelegalne trgovine ljudskim organima i drugih zločina počinjenih na Kosovu i Metohiji. U ime svog naroda tražim pravdu za nevine žrtve.

Srbija traži iste obaveze i prava za sebe i za druge; istu ljubav za sebe i za druge, isto toliko pažnje...

Kako ne bismo bili nedostojni predaka,

Kako ne bismo ostali dužni našoj rođenoj i nerođenoj deci...

Na kraju, naglašavam da će Republika Srbija dati nesebičan doprinos ostvarenju svih ciljeva koje Generalna skupština Ujedinjenih nacija postavi pred države članice. Uveren sam da je ostvarenje tih ciljeva moguće jedino uz poštovanje osnovnih principa Povelje Ujedinjenih nacija i uz aktivno angažovanje svih članica na unapređenju multilateralne saradnje.

Hvala.